

Gdzie Rada nie może, tam Zgromadzenie pośle: działalność RB i ZO ONZ w dziedzinie bezpieczeństwa w 2022 r.

Lutowa inwazja Rosji na Ukrainę całkowicie zmieniła dynamikę prac w Radzie Bezpieczeństwa w porównaniu z poprzednimi latami. Poza przekazaniem sprawy konfliktu do Zgromadzenia Ogólnego w ramach procedury Zjednoczeni dla Pokoju trzeba odnotować gwałtowny spadek liczby oświadczeń prezydialnych (przyjęto ich tylko 7 w porównaniu z 24, które wydała RB w 2021 r.) oraz delikatny spadek liczby rezolucji (54 w porównaniu z 57 w roku 2021).

Spośród wymienionych 54 rezolucji aż 18 nie zostało przyjętych jednomyślnie, czyli ponad 30% wszystkich rezolucji¹, a liczba państw wstrzymujących się w głosowaniach wielokrotnie sięgała aż 4–5. Trzy projekty rezolucji nie zostały przyjęte ze względu na brak wystarczającej liczby głosów², a trzy kolejne – odrzucone z powodu weta stałego członka³. Powyższe dane wskazują, że w RB trudno obecnie o konsensus, a podziały wbrew pozorom nie ograniczają się tylko do linii stałych członków, a ściślej: Rosja vs. Zachód (tj. USA, Wielka Brytania i Francja), lecz sięgają głębiej, jeśli spojrzeć na tematykę rezolucji budzących wątpliwości i także podział głosów w ZO.

Wśród członków Rady Bezpieczeństwa w 2022 r. oprócz stałych członków (Chin, Francji, Rosji, Wielkiej Brytanii i USA) i kontynuujących kadencję (Indii, Irlandii, Kenii, Meksyku, Norwegii) znalazły się również Albania, Brazylia, Gabon, Ghana, Zjednoczone Emiraty Arabskie (ZEA) – wszystkie państwa z mocnym mandatem, biorąc pod uwagę fakt, że nie miały kontrkandydata przy wyborze

¹ Zob. rezolucje nr 2669 – Mjanma; 2664 – sankcje; 2662, 2657 – Somalia; 2659 – Republika Środkowoafrykańska; 2654, 2648 – Sahara Zachodnia; 2647, 2635 – Libia; 2642 – Syria; 2641 – Demokratyczna Republika Konga; 2640 – Mali; 2637 – Mechanizm Rezydualny; 2633, 2625 – Sudan i Sudan Południowy; 2626 – Afganistan; 2624 – Jemen; 2623 – Ukraina.

² S/2022/821 – broń biologiczna; S/2022/541 – Syria; S/2022/231 – Ukraina.

³ S/2022/538 – Syria (weto Rosji); 2/2022/431 – Korea Północna (weto Chin i Rosji); S/2022/155 – Ukraina (weto Rosji).

do Rady⁴. Niestali członkowie coraz częściej pełnią funkcję państwa odpowiedzialnego za przygotowanie projektu rezolucji (*penholdera*) i w tym kontekście warto wyróżnić Norwęgę, która odpowiadała za rezolucje dotyczące Afganistanu, Syrii, jeśli chodzi o kwestie humanitarne – wspólnie z Irlandią, a także ochrony dzieci w konfliktach zbrojnych; oraz Irlandię, która była odpowiedzialna za tematykę Syrii (kwestie humanitarne), Etiopii (Tigrz) oraz Afryki Zachodniej, w tym Sahelu (wspólnie z Ghaną). Gabon odpowiadał za rezolucję w sprawie mechanizmu rezydualnego, a Meksyk – nieprolifracji broni masowego rażenia, gdy natomiast Albania koordynowała wysiłki dotyczące usprawnienia metod pracy Rady. Warto też odnotować, że Kenia oraz Norwegia były współprzewodniczącymi nieformalnej grupy ekspertów w sprawach klimatycznych.

Niniejszy rozdział co do zasady podsumowuje prace Rady Bezpieczeństwa w 2022 r., choć pierwsza część skupia się na udziale przede wszystkim innych głównych organów ONZ – tj. Zgromadzenia Ogólnego i Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości – w rozpatrywaniu problemu konfliktu rosyjsko-ukraińskiego, z uwagi na niezdolność Rady do działania w tym zakresie. Druga część identyfikuje zarówno tematy, które budziły kontrowersje, jak i te, które były przyjmowane jednomyślnie, niemal w sposób automatyczny. Trzecia część odnosi się do operacji pokojowych, przedstawiając podstawowe dane statystyczne.

Front ukraiński

Agresja rosyjska przeciwko Ukrainie trwa od 2014 r., kiedy to dokonano aneksji Krymu, a następnie wspierano separatystów walczących na wschodzie Ukrainy. Jednak w lutym 2022 r. Rosja po miesiącach bezprawnych groźb użycia siły (m.in. kumulacji niemal 200 tys. żołnierzy na granicy rosyjsko-ukraińskiej) zdecydowała się na inwazję nie tylko ze swojego terytorium, lecz także z terytorium Białorusi. Tym samym oba państwa w świetle prawa międzynarodowego powinny być traktowane jako agresorzy⁵, a ponieważ zakaz agresji jest normą *ius cogens*, a więc o szczególnym statusie w prawie międzynarodowym, wszystkie państwa powinny być podjąć środki, by powstrzymać agresora, i były również zobowiązane do nieuznawania zmian wynikłych z rosyjskiej agresji⁶.

⁴ Jedynie Gabon przez krótki moment miał konkurenta w postaci DRK, lecz ostatecznie i on zyskał tzw. *clean slate*.

⁵ Zob. J. Green, Ch. Henderson, T. Ruys, „Russia’s attack on Ukraine and the *ius ad bellum*”, *Journal on the Use of Force and International Law* 2022, t. 9(1), s. 4 i n.; P. Grzebyk, „Escalation of the conflict between Russia and Ukraine in 2022 in light of the law on use of force and international humanitarian law”, *Polish Yearbook of International Law* 2021, 2022, t. XLI, s. 145 i n.

⁶ Zob. Artykuły KPM dot. odpowiedzialności państw za czyny niezgodne z prawem międzynarodowym przyjęte w 2001 r. (art. 41), https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_6_2001.pdf (dostęp: 31.01.2023).

Oczywiste było, że wszelkie próby przyjęcia rezolucji potępiającej działania Rosji zostaną przez nią zawetowane. I tak też się stało w przypadku projektu S/2022/155 przygotowanego przez Albanie i USA (współspONSorem była Polska), który 25 lutego został zawetowany przez Rosję, przy głosach wstrzymujących Chin, Indii oraz ZEA.

Fakt, że pojawiły się głosy wstrzymujące, gdy rezolucja jedynie stwierdzała oczywiste fakty (jak naruszenie prawa międzynarodowego w wyniku operacji specjalnej, konieczność poszanowania granic Ukrainy i wycofania wojsk oraz przywrócenia poprzedniego statusu regionów Doniecka i Ługańska i przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego), był znakiem ostrzegawczym, iż Rosja nie jest osamotniona w swojej agresji. Jej przedstawiciel Wasilij A. Nebenzja, uzasadniając swoje weto, wskazywał, że projekt stoi w sprzeczności z interesami ludności Ukrainy, która doświadcza tragedii przez ostatnie osiem lat. Jednocześnie zaznaczył, że rosyjskie siły nie bombardują miast i nie traktują cywilów jako celów. Nebenzja podkreślał, że to neonaziści i bojówki kontynuują zabijanie cywilów, co jest niczym innym jak dalszym ciągiem ataków snajperskich na protestujących na Majdanie. Zachód – jego zdaniem – dał *carte blanche* Ukrainie, by atakowała język rosyjski, a władze ukraińskie mordują politycznych oponentów i utrudniają pracę mediom. Ukraina jest więc tylko pionkiem w grze państw zachodnich.

Ostro zareagował ukraiński przedstawiciel Serhij Kysylyca, który podkreślił, że „słowa rosyjskiego pełnomocnika mają mniejszą wartość niż dziura w nowojorskim bajglu, a jego oświadczenie jest wnioskiem o ekskluzywne miejsce w piekle”. Jednocześnie wskazał, że Rosja narusza reguły proceduralne (art. 20), gdyż przewodniczy obradom poświęconym kwestii bezpośrednio dotyczącej tego państwa. Zapowiedział też podjęcie kroków w Międzynarodowym Trybunale Karnym.

Chiny uważały, że projekt jedynie dolewa oliwy do ognia (podobny wydzwitek miały słowa przedstawiciela ZEA wskazującego na konieczność deeskalacji), a Ukraina nie powinna być traktowana jako placówka (*outpost*) wielkich mocarstw. Indie – co było szczególnie szokujące – wyraziły obawy jedynie o los hinduskiej społeczności w Ukrainie. Informacje o zbombardowanych przedszkolach i szpitalach nie poruszyły indyjskiego delegata do tego stopnia, by się nad owymi zbrodniami pochylić.

Kolejnym krokiem było przyjęcie 27 lutego rezolucji nr 2623 (przy sprzeciwie Rosji i głosach wstrzymujących się Chin, Indii i ZEA) o zwołaniu sesji nadzwyczajnej Zgromadzenia Ogólnego w ciągu następnych 24 godzin, do czego faktycznie doszło. Rosja protestowała, wskazując, że właśnie w odniesieniu do takich sytuacji jak omawiana, w celu osiągnięcia globalnej stabilności, w Karcie Narodów Zjednoczonych wprowadzono instytucję weta.

Obejście tego weta podważy KNZ, weto nie jest bowiem przywilejem, lecz mechanizmem pozwalającym zachować równowagę na świecie. W dyskusji ukraiński przedstawiciel odniósł się do problemu szantażu nuklearnego, który Rosja stosuje w toczącej się wojnie.

W wyniku wspomnianej rezolucji 2623 kwestia wojny w Ukrainie w kontekście przywrócenia pokoju i bezpieczeństwa znalazła się w domenie ZO. Rosja próbowała przywrócić temat ponownie na forum RB wraz z projektem rezolucji S/2022/231 przygotowanym przez Białoruś, Koreę Północną, Rosję i Syrię, w którym odnoszono się do informacji o stratach cywilnych, w tym wśród dzieci, wzywano do zawieszenia broni, by zapewnić ewakuację cywilów, podkreślono znaczenie poszczególnych zasad międzynarodowego prawa humanitarnego, zwłaszcza tych dotyczących ochrony cywilów oraz personelu medycznego. Rezolucja miała potępić niedyskryminacyjne ostrzeliwanie i umieszczanie obiektów wojskowych w gęsto zaludnionych obszarach, blisko dóbr cywilnych, lub wykorzystanie takich dóbr do celów wojskowych. Projekt głosowany 24 marca 2022 r. nie uzyskał wymaganej liczby głosów, gdyż za jego przyjęciem opowiedziały się jedynie Chiny i Rosja. Pozostałe państwa wstrzymały się od głosu, twierdząc, że Rosji wcale nie zależy na wzmocnieniu ochrony cywilów za pomocą tej rezolucji. Było oczywiste, że z uwagi na niekorzystne dla Rosji głosowanie w ZO, które przyjmowało bardzo kategoryczne rezolucje, wołała ona powrócić do dyskusji na forum RB.

Podobnie nie przyjęto 2 listopada projektu rezolucji S/2022/821 dotyczącego powołania złożonej z wszystkich członków RB komisji w celu zbadania oskarżeń Rosji wobec USA i Ukrainy o prowadzenie prac nad bronią biologiczną na terytorium Ukrainy. Za jego przyjęciem ponownie głosowały jedynie Rosja i Chiny, natomiast Francja, Wielka Brytania i USA były przeciwko, a pozostałe państwa wstrzymały się od głosu. Tym samym Rada w 2022 r. w kontekście wojny w Ukrainie ograniczyła się do wydania oświadczenia prezydialnego (S/PRST/2022/3 z 6 maja), w którym wyraziła troskę o sytuację w tym kraju i zachęciła do stosowania pokojowych środków oraz wsparła działania podejmowane przez sekretarza generalnego.

Zgromadzenie Ogólne w ramach procedury Zjednoczeni dla Pokoju⁷ nie ma kompetencji – jak RB – do przyjmowania wiążących rezolucji, które miałyby pierwszeństwo przed innymi zobowiązaniami państw. Niemniej jednak rezolucje ZO mogą być podstawą do utworzenia nowych instytucji międzynarodowych czy decyzji organów krajowych, np. o rozliczaniu

⁷ Zob. A/RES/377 (V) z 3.11.1950; zob. też M. Scharf, „Power shift: The return of the Uniting for Peace resolution”, *Case Western Reserve Journal of International Law* 2023, t. 55, https://scholarlycommons.law.case.edu/faculty_publications/2153 (dostęp: 31.01.2023).

z odpowiedzialności za poszczególne zbrodnie, w tym agresję, bądź przejmowaniu majątku rosyjskiego na poczet reparacji.

Przyjęcie rezolucji w ZO wymaga jednak przygotowań, aby uzyskać odpowiednią większość. Pierwszą rezolucję (A/ES-11/1) w ramach sesji nadzwyczajnej udało się uchwalić 2 marca, i to przytłaczającą większością głosów, gdyż za przyjęciem głosowało 141 państw, jedynie 5 było przeciwko (Białoruś, Erytrea, Korea Północna, Rosja, Syria), ale 35 wstrzymało się od głosu⁸, a 12 w ogóle nie wzięło udziału w głosowaniu⁹.

W rezolucji A/ES-11/1 ZO potępiło „specjalną operację wojskową” w Ukrainie i podkreśliło, że nie można uznawać zmian terytorialnych dokonanych za pomocą groźby lub użycia siły. Odniosło się też do raportów dotyczących strat cywilnych i jednocześnie wskazało, że społeczność międzynarodowa nie widziała w Europie od dekad operacji wojskowej na taką skalę i dlatego trzeba podjąć działania, by uchronić pokolenie od wojny. Potępiło decyzję Rosji o zwiększeniu gotowości jej sił nuklearnych i wskazało na konsekwencje dla globalnego bezpieczeństwa żywnościowego. Potwierdziło swoje zobowiązanie co do poszanowania suwerenności, niepodległości, jednności i terytorialnej integralności Ukrainy w uznanych międzynarodowo granicach, w tym na wodach terytorialnych. Wyraźnie wskazało, że mamy do czynienia z „agresją” Rosji przeciwko Ukrainie w sprzeczności z KNZ (takie stwierdzenie ma znaczenie w kontekście odpowiedzialności za zbrodnie agresji¹⁰). Zgromadzenie Ogólne zażądało, żeby Rosja natychmiast wstrzymała użycie siły przeciwko Ukrainie i powstrzymała się od dalszych bezprawnych gróźb lub użycia siły przeciwko jakemukolwiek państwu członkowskiemu. Rosja miała też natychmiast, całkowicie i bezwarunkowo wycofać swoje siły zbrojne z terytorium Ukrainy. Jednocześnie ZO wyraziło ubolewanie w związku z decyzją Rosji dotyczącą statusu regionów Doniecka i Ługańska i zażądało jej uchYLENIA. Obie strony miały powrócić do porozumienia mińskiego (a trzeba zaznaczyć, że i Ukraina się z niego nie wywiązywała). Zgromadzenie Ogólne zażądało również, by wszystkie strony umożliwiły dostarczanie pomocy humanitarnej i nieskrępowane przedostanie się do miejsc poza Ukrainą. Ubolewało nad zaangażowaniem

⁸ Były to: Algieria, Angola, Armenia, Bangladesz, Boliwia, Burundi, Republika Środkowoafrykańska, Chiny, Kongo, Kuba, Salwador, Gwinea Równikowa, Indie, Iran, Irak, Kazachstan, Kirgistan, Laos, Madagaskar, Mali, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nikaragua, Pakistan, Senegal, Republika Południowej Afryki, Sudan Południowy, Sri Lanka, Sudan, Tadżykistan, Uganda, Tanzania, Wietnam, Zimbabwe.

⁹ Były to: Azerbejdżan, Burkina Faso, Kamerun, Eswatini, Etiopia, Gwinea, Gwinea-Bissau, Maroko, Togo, Turkmenistan, Uzbekistan, Wenezuela (ale to państwo nie mogło głosować ze względu na brak opłacenia składek na rzecz ONZ).

¹⁰ Przyjmuje się, że krajowe organy nie mogą wypowiadać się co do oceny działań innego państwa, tym samym mogą wystąpić problemy ze ściganiem zbrodni agresji; jednak w przypadku stwierdzenia faktu przez organ ONZ sądy krajowe mogą traktować go jako notoryjny.

Białorusi, ale co ciekawe – nie nazwało jej agresorem, tylko przypomniało o obowiązku wywiązywania się z międzynarodowych zobowiązań. Wszystkie strony miały wywiązywać się z zobowiązań wynikających z międzynarodowego prawa humanitarnego.

Kolejną rezolucję – A/ES-11/2 – ZO przyjęło 24 marca podobną większością głosów, 140 państw było za, 5 przeciwko, 38 się wstrzymało, a 10 nie zagłosowało w ogóle. Była to rezolucja przypominająca o obowiązkach humanitarnych, m.in. potępiająca ataki na osoby i dobra cywilne, wskazująca na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa infrastruktury nuklearnej i jednocześnie wyrażająca uznanie dla państw sąsiednich, które przyjęły uchodźców. Zgromadzenie Ogólne zażądało natychmiastowego zaprzestania działań zbrojnych przez Rosję.

O wiele słabszą większością ZO 7 kwietnia zawiesiło prawa członkowskie Rosji w Radzie Praw Człowieka. Za przyjęciem rezolucji A/ES-11/3 głosowały tylko 93 państwa, 24 były przeciwko, a 58 wstrzymało się od głosu. Mogło to świadczyć o tym, że sprzeciw wobec agresji rosyjskiej słabnie, jednak kolejne głosowanie, w sprawie rezolucji A/ES-11/4 z 12 października, która potępiała organizację referendów i idącą za nimi aneksję regionów Doniecka, Chersonia, Ługańska i Zaporozża, pokazało, że nadal jest znacząca większość (143 głosy za, 5 przeciw – Białoruś, Korea Północna, Nikaragua, Rosja, Syria, 35 wstrzymujących się) gotowa przeciwstawić się polityce rosyjskiej. Różnica więc przebiega tam, gdzie oprócz słów potępienia wobec Rosji i wsparcia dla Ukrainy trzeba podjąć konkretne kroki. Tego dowiodło głosowanie nad rezolucją A/ES-11/5 z 14 listopada, na mocy której ZO uznało, że Rosja musi odpowiedzieć za naruszenia prawa dokonane przeciwko Ukrainie, w tym agresję, i jest zobowiązana do reparacji, w związku z czym należy utworzyć międzynarodowy mechanizm w sprawie reparacji oraz międzynarodowy rejestr szkód i koordynować zbieranie dowodów. Za przyjęciem rezolucji opowiedziały się 94 państwa, 14 głosowało przeciw, aż 73 zaś wstrzymały się od głosu.

Warto odnotować, że Ukraina postanowiła zwrócić się do innego głównego organu ONZ, tj. Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, i 27 lutego 2022 r. złożyła (już drugą)¹¹ skargę przeciwko Rosji na podstawie Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa z 1948 r. Poprosiła również o zarządzenie środków tymczasowych, do czego MTS się przychylił 16 marca i zarządził, aby Rosja natychmiast zaprzestała wszelkich działań zbrojnych, jakie rozpoczęła 24 lutego. Ponadto obie strony miały się powstrzymać od działań, które mogą pogorszyć sytuację lub wydłużyć spór

¹¹ Pierwsza skarga została złożona 16 stycznia 2017 r. w związku z naruszeniami Konwencji z 1999 r. w sprawie zwalczania finansowania terroryzmu oraz Międzynarodowej konwencji z 1966 r. w sprawie eliminacji wszelkich form dyskryminacji rasowej.

bądź sprawić, że będzie on trudniejszy do rozwiązania. Warto zaznaczyć, że w ramach wspomnianego postępowania na niespotykaną do tej pory skalę wiele państw (w tym Polska) złożyło wnioski o interwencję.

Ukraina forsowała też pomysł, zgodnie z którym Rosję należy pozbawić miejsca w Radzie Bezpieczeństwa na rzecz Ukrainy¹², lecz w tym zakresie nie może liczyć na poparcie innych stałych członków RB. Kazus ukraiński skłonił jednak Zgromadzenie Ogólne do przyjęcia (bez głosowania) 26 kwietnia rezolucji nr 76/262, zaproponowanej przez Liechtenstein, a współsponsorowanej przez kolejne 83 państwa, w tym trzech stałych członków RB – Francję, Wielką Brytanię i USA – na mocy której w przypadku użycia przez któregoś ze stałych członków weta przewodniczący ZO ma w ciągu 10 dni zwołać posiedzenie w celu omówienia danej sytuacji.

Efekt domina – sypiący się konsensus co do sytuacji w innych regionach

Klincz w Radzie Bezpieczeństwa w sprawie Ukrainy przełożył się na pogorszenie dialogu w odniesieniu do innych sytuacji, które rozpatrywała Rada. Tradycyjnie już były trudności z przyjęciem rezolucji w sprawie Syrii dotyczącej pomocy humanitarnej i utrzymania jednego (!) przejścia granicznego (Bab al-Hawa), przez które ta pomoc jest dostarczana. W dniu 8 lipca Rosja zawetowała (Chiny wstrzymały się od głosu) projekt irlandzko-norweski (S/2022/538), na mocy którego przedłużono by autoryzację dla funkcjonowania wspomnianego przejścia na sześć miesięcy, a następnie – gdyby Rada nie podjęła innej decyzji – automatycznie autoryzacja miała być przedłużona o kolejne pół roku. Było to 17. rosyjskie weto co do sytuacji w Syrii.

W tym samym dniu projekt rosyjski (S/2022/541), który przewidywał przedłużenie ww. autoryzacji na co najmniej sześć miesięcy, ale pod warunkiem przyjęcia kolejnej stosownej rezolucji, nie został uchwalony, gdyż za jego przyjęciem głosowały tylko Chiny i Rosja, natomiast Francja, Wielka Brytania i USA były przeciwko, a pozostałe państwa wstrzymały się od głosu. Państwa zachodnie podkreślały, że sześć miesięcy to za krótki okres, by zorganizować odpowiednią pomoc, natomiast Rosja narzekała, że do tej pory nie udało się uruchomić dostaw wewnątrz kraju do północno-zachodniej jego części i uwzględnić interesów Damaszku. Wspomniane wcześniej weto w sprawie syryjskiej uruchomiło po raz pierwszy procedurę debaty

¹² Zob. też T. Grant, „Removing Russia from the Security Council: Part One”, 18.10.2022, <http://opiniojuris.org/2022/10/18/removing-russia-from-the-security-council-part-one/> oraz idem, „Removing Russia from the Security Council: Part Two”, 19.10.2022, <http://opiniojuris.org/2022/10/19/removing-russia-from-the-security-council-part-two/> (dostęp: 31.01.2022).

ZO nad sytuacją, której weto dotyczyło, do czego doszło 21 lipca¹³. Dopiero 12 lipca Radzie udało się przyjąć rezolucję 2642 – przy trzech głosach wstrzymujących się Francji, Wielkiej Brytanii i USA – o treści niemal tożsamej z tą zaproponowaną wcześniej przez Rosję.

Inną sytuacją, w której zarówno Rosja, jak i Chiny zdecydowały się 26 maja odwołać do weta, była amerykańska propozycja (S/2022/431) rozszerzenia systemu sankcji w związku z marcowym wystrzeleniem przez Koreę Północną pocisku międzykontynentalnego. Na mocy tego projektu sankcjami mogłyby być objęte firmy ubezpieczające statki, które naruszyły reżim. Chiny podkreśliły, że sankcje stosowane wobec Korei Północnej i tak są jednymi z najostrzejszych. Wcześniejsze przedłużenie panelu ekspertów (S/RES/2627 z 25 marca) nastąpiło jednomyślnie.

Brak konsensusu wśród stałych członków RB był widoczny w przypadku omawiania sankcji stosowanych wobec państw afrykańskich. Rezolucja 2648 z 29 lipca dotycząca odnowienia sankcji wobec Republiki Środkowoafrykańskiej, w tym utrzymania embarga na broń (z małymi wyjątkami), była przyjęta mimo aż 5 głosów wstrzymujących się – Chin, Gabonu, Ghany, Kenii i Rosji. Państwa Unii Afrykańskiej argumentowały, że embargo powinno być zniesione wobec dostaw dla rządu. Także w przypadku rezolucji 2659 z 14 listopada, dotyczącej przedłużenia mandatu MINUSCA, od głosu wstrzymały się trzy państwa, tj. Chiny, Gabon i Rosja. Podnosiły one ignorowanie kwestii wsparcia i współpracy z rządem Republiki Środkowoafrykańskiej.

Duże kontrowersje wzbudziła kwestia przedłużenia sankcji wobec Demokratycznej Republiki Konga. Ostatecznie rezolucja 2641 z 30 czerwca została przyjęta przy głosach wstrzymujących się Chin, Rosji, Ghany, Gabonu i Kenii. Przedstawiciele afrykańscy podkreślali, że istniejące embargo utrudnia rządowi DRK zwalczanie grup zbrojnych i zwiększenie bezpieczeństwa wewnętrznego. Z kolei Rosja zwróciła uwagę, że reżimy sankcyjne, w tym ten dotyczący DRK, nie odzwierciedlają sytuacji w terenie. Co ciekawe, w kolejnej rezolucji RB dotyczącej przedłużenia misji MONUSCO i dalszych zapowiedzi jej zmniejszenia (S/RES/2666 z 20 grudnia) Rada musiała odnotować niepokojące doniesienia o powiązaniu ADF (Zjednoczonych Demokratycznych Sił) z sieciami terrorystycznymi we wschodniej DRK, co wskazywałoby, że jednak ostrożność Rady co do znoszenia embarga jest uzasadniona¹⁴. Kolejne przedłużenie sankcji (S/RES/2667 z 20 grudnia) nastąpiło więc jednomyślnie.

Także w przypadku Somalii kontrowersje wzbudziła kwestia sankcji, gdyż choć pierwsza z serii rezolucji (S/RES/2661 z 15 listopada) była przyjęta jednomyślnie, to druga (S/RES/2662 z 17 listopada), głosowana zaledwie

¹³ Zob. GA/12436, 21.07.2022.

¹⁴ Por. S/PRST/2022/4, 3.06.2022.

dwa dni później, została uchwalona przy czterech głosach wstrzymujących – Chin, Gabonu, Ghany i Rosji. Rezolucja utrzymywała embargo na broń, lecz wprowadzała od niego pewne wyjątki. Jednocześnie przedłużała sankcje wycelowane w Asz-Szabab, zarówno obejmujące poszczególne osoby, jak i wymierzone w finanse grupy, w tym w eksport węgla drzewnego. Gabon oraz Ghana wskazywały, że mowa o jednym z najstarszych reżimów sankcyjnych, który przecież nie powinien trwać wiecznie, sankcje bowiem są tylko narzędziem budowania pokoju i bezpieczeństwa. Nie można więc lekceważyć powstania demokratycznego rządu, który musi mieć środki do walki z Asz-Szabab. Rosja dzieląc ten pogląd, wykorzystała sytuację, by zarzucić oponentom kolonialne myślenie, które skutkowało zawarciem w rezolucji odniesień do stosunków między Dżibuti i Erytreą. Niemniej jednak Rada udzieliła jednomyślnie w rezolucji 2638 z 31 marca oraz 2670 z 21 grudnia upoważnienia dla Unii Afrykańskiej do prowadzenia operacji ATMIS (African Union Transition Mission in Somalia – misja powstała z przekształcenia AMISOM) w Somalii (przy jednoczesnej akceptacji decyzji o zmniejszeniu personelu) wymierzonej w Asz-Szabab i grupy związane z ISIL. Rada podkreśliła jednocześnie, że konieczne jest finansowe wsparcie dla Somalii. Przedłużenie mandatu misji UNSOM początkowo przyjęto jednomyślnie (S/RES/2632 z 26 maja), ale kolejna prolongacja odbyła się przy głosie wstrzymującym Chin (S/RES/2657 z 31 października), które wskazywały na konieczność wzmocnienia ochrony cywilów, zapewnienia dostępu dla pomocy humanitarnej i podjęcia działań związanych ze zmianą klimatu.

W przypadku Sudanu, choć przedłużenie sankcji nastąpiło jednomyślnie (S/RES/2620 z 15 lutego), to już przy okazji autoryzacji dla misji UNMISS w Sudanie Południowym Rada nie była w stanie wypracować satysfakcjonującego wszystkich konsensusu i w głosowaniu rezolucji 2625 z 15 marca Chin i Rosja wstrzymały się ze względu na wprowadzenie do tekstu odwołań do kwestii z zakresu praw człowieka i zmian klimatycznych. Oba państwa podkreślały też, że RB zdaje się nie dostrzegać pozytywnych zmian w Sudanie Południowym.

Przedłużenie misji UNISFA w Abyei (S/RES/2630 z 12 maja, 2660 z 14 listopada), tak jak i misji UNITAMS w Darfurze (S/RES/2636 z 3 czerwca) oraz przedłużenie sankcji (S/RES/2633 z 26 maja), udało się jednak przyjąć jednomyślnie.

Odwołania do praw człowieka były też przyczyną wstrzymania się przez Chin i Rosję podczas głosowania rezolucji 2640 z 29 czerwca dotyczącej przedłużenia misji MINUSMA w Mali. Zdaniem Rosji wspomniane odwołania pojawiły się, aby pokazać Mali niezadowolenie Zachodu z polityki rządu tymczasowego (podczas głosowania w ZO rezolucji wymierzonych w Rosję Mali wstrzymywało się od głosu). Natomiast Chin podkreślały,

że tego typu odniesienia w rezolucji ignorują sytuację w terenie i naruszają suwerenność Mali. W przypadku Mali nie było jednak problemu z jednomyślnym przedłużeniem sankcji (S/RES/2649 z 30 sierpnia).

Przedłużenia sankcji wobec Afganistanu Rada dokonała jednomyślnie (S/RES/2665 z 16 grudnia). Jednak omawianie sytuacji w Afganistanie jest doskonałą okazją dla Rosji, by obwiniać USA za stan tegoż kraju. Nic więc dziwnego, że podczas przyjmowania rezolucji 2626 z 17 marca dotyczącej przedłużenia misji UNAMA Rosja się wstrzymała, podkreślając, że jej prośby, aby zapewnić pełną zgodę dla obecności NZ w Afganistanie, zostały zignorowane. Warto odnotować, że Chiny wskazały, iż wraz z przejściem władzy przez talibów Afganistan wszedł w nową fazę pokojowej odbudowy. Tak pozytywne sygnały à propos rządów talibów są dowodem na wywieraną przez Chiny presję, by talibowie mogli reprezentować Afganistan w organach ONZ.

Tradycyjnie już Rosja wstrzymała się podczas głosowania rezolucji 2637 z 22 czerwca dotyczącej mechanizmu rezydualnego, a ściślej powołania Serge'a Brammertza na prokuratora mechanizmu. Rada przy tej okazji zaznaczyła w tekście rezolucji, że mechanizm ma być strukturą tymczasową, stopniowo redukowaną, i należy starać się o redukcję kosztów jego funkcjonowania¹⁵.

Musiały upłynąć niemal dwa lata, zanim RB była gotowa odnieść się w rezolucji 2669 z 21 grudnia do sytuacji w Mjanmie, jaka zaistniała w wyniku wprowadzenia stanu wyjątkowego 1 lutego 2021 r. Rada potępiła przemoc, do której dochodziło na terytorium całego kraju, w tym ataki na cywilów i infrastrukturę cywilną, oraz wezwała do jej natychmiastowego przerwania i deeskalacji. Zażądała natychmiastowego uwolnienia arbitralnie zatrzymanych więźniów, w tym Aung San Suu Kyi i prezydenta Win Myinta. Wskazała, że wszystkim osobom w potrzebie należy zapewnić dostęp do pomocy humanitarnej. Zaznaczyła również, że konieczne jest odniesienie się do korzeni kryzysu w regionie Rakhine i stworzenie warunków dla dobrowolnego, bezpiecznego powrotu Rohindżów. Wspomniana rezolucja nie została przyjęta jednak jednomyślnie, gdyż Chiny, Indie oraz Rosja wstrzymały się od głosu. Rosja uważała, że RB podważa wysiłki ASEAN (choć rezolucja wskazywała na jego centralną rolę), a ponieważ dotyczy głównie kwestii z zakresu praw człowieka, to nie powinna być przedmiotem prac RB, ale III Komitetu (ds. społecznych, humanitarnych i kulturalnych). Chiny również były zdania, że te względy przemawiały za przyjęciem oświadczenia prezydiального, a nie rezolucji, sytuacja w Mjanmie zaś wymaga cichej, cierpliwej dyplomacji.

Podział w Radzie, lecz już nie na linii stałych członków, można było dostrzec przy okazji głosowania nad rezolucją nr 2624 z 28 lutego w sprawie

¹⁵ Por. S/PRST/2022/2, 31.03.2022.

odnowienia sankcji wobec Jemenu i potępienia ataków na cywilów w Arabii Saudyjskiej i ZEA. Podczas przyjmowania rezolucji wstrzymały się Brazylia, Irlandia, Meksyk i Norwegia. Meksyk wskazywał, że określanie Huti jako grupy terrorystycznej, gdy nie ma uznanej międzynarodowo definicji terroryzmu, budzi sprzeciw. Norwegia z kolei miała obawy o konsekwencje humanitarne takiego określenia. Jednomyślnie natomiast przedłużono mandat UNMHA – S/RES/2643 z 13 lipca. Fakt, że reżimy sankcyjne budzą wątpliwości nie tylko stałych członków, potwierdziło również głosowanie w sprawie sankcji wobec osób związanych z ISIL i Al-Kaidą. Rezolucja 2664 z 9 grudnia została przyjęta przy głosie wstrzymującym tym razem Indii, które krytykowały wprowadzone wyjątki związane z pomocą humanitarną, wskazując, że działalność humanitarna jest wykorzystywana przez terrorystów do zbierania funduszy i rekrutowania bojowników.

W przypadku Libii początkowo kontrowersji nie budziło przedłużenie mandatu UNSMIL (S/RES/2619 z 31 stycznia, 2629 z 29 kwietnia), ale przy okazji głosowania rezolucji 2647 z 28 lipca wstrzymały się Gabon, Ghana i Kenia, które protestowały przeciwko technicznej rezolucji przedłużającej mandat UNSMIL zaledwie na kilka miesięcy (co według nich odstrasza od pracy w ramach tej misji) i brakowi większego zaangażowania na rzecz ludności libijskiej. Kolejne przedłużenie nastąpiło jednomyślnie (S/RES/2656 z 28 października). Przy przedłużeniu sankcji (S/RES/2635 z 3 czerwca) wstrzymała się Rosja, która skrytykowała operację Unii Europejskiej IRINI, stwierdzając, że jest nieskuteczna i nietransparentna. Przedłużenie panelu ekspertów odbyło się jednak jednomyślnie (S/RES/2644 z 13 lipca), podobnie jak prolongacja autoryzacji inspekcji w celu zapobieżenia szmuglowaniu migrantów i handlowi ludźmi (S/RES/2652 z 29 września).

Rosja razem z Kenią wstrzymały się w sprawie przedłużenia mandatu misji MINURSO w Saharze Zachodniej (S/RES/2654 z 27 października). Dla Kenii zaangażowanie RB na rzecz wsparcia prawa do samostanowienia ludności Sahary Zachodniej było niewystarczające. Oba państwa narzekały, że zignorowano ich sugestie.

Były jednak sytuacje, które nie budziły większych kontrowersji i Radzie udawało się przyjąć rezolucje jednomyślnie, jak w przypadku przedłużenia misji weryfikacyjnej w Kolumbii (S/RES/2655 z 27 października), misji UNIFIL (Liban – S/RES/2650 z 31 sierpnia), UNDOF (Wzgórza Golan – S/RES/2639 z 27 czerwca; S/RES/2671 z 22 grudnia), UNFICYP (Cypr – S/RES/2618 z 27 stycznia; 2646 z 28 lipca), UNAMI (Irak – S/RES/2631 z 26 maja) oraz UNITAD, czyli zespołu śledczego ds. promocji odpowiedzialności za zbrodnie popełnione przez Daesh/ISIL (S/RES/2651 z 15 września). W przypadku Iraku Rada też jednomyślnie zakończyła prace komisji kompensacyjnej (S/RES/2621 z 22 lutego). Z oczywistych

względów jako techniczną należy potraktować rezolucję 2638 z 22 czerwca przyjętą bez głosowania w sprawie wyznaczenia daty wyborów sędziego MTS w związku ze śmiercią sędziego Antônio Augusto Cançado Trindade (zastąpił go Leonardo Nemer Caldeira Brant).

Jednomyślnie przedłużono funkcjonowanie BINUH (Haiti, S/RES/2645 z 15 lipca). Co ważne, Rada w lipcu zapowiadała gotowość wprowadzenia sankcji wobec eskalacji przemocy ze strony gangów. Niestety sytuacja nie poprawiła się, policja haitańska nie miała nawet dostępu do najważniejszych portów, które znalazły się pod kontrolą gangów. W rezultacie 21 października Rada przyjęła rezolucję 2653, zgodnie z którą nałożyła sankcje przewidujące zakaz podróży dla wskazanych osób i zamrożenie ich środków oraz wprowadziła embargo na broń m.in. wobec osób, które angażowały się w jakikolwiek sposób w działalność kryminalną i przemoc z udziałem grup zbrojnych i sieci kryminalnych promujących przemoc, w tym rekrutację dzieci, porwania, handel, przemyt migrantów.

Także jednomyślnie przyjęto rezolucję 2634 dotyczącą sytuacji w Zatoce Gwinejskiej w sprawie zwalczania piractwa, zbrojnych napadów i transnarodowej przestępczości zorganizowanej, w której zobligowano państwa do ścigania winnych tego typu naruszeń (31 maja). Niekontrowersyjne było również przyjęcie autoryzacji dla sił stabilizacyjnych EUFOR Althea w Bośni i Hercegowinie (S/RES/2656 z 2 listopada) oraz przedłużenie działalności komitetu 1540 (S/RES/2622 z 25 lutego oraz S/RES/2663 z 30 października) zajmującego się sprawami zakazu proliferacji broni nuklearnej, biologicznej i chemicznej mimo wspomnianych wyżej dyskusji co do rzekomych amerykańsko-ukraińskich prac nad bronią biologiczną.

Choć liczba oświadczeń prezydialnych była niezwykle mała, to pokazują one tematy, które w jakiś sposób spajają RB, takie jak kwestia potępienia terroryzmu i zidentyfikowania problemów związanych z jego finansowaniem oraz wykorzystaniem Internetu do rekrutacji nowych członków (S/PRST/2022/7 z 15 grudnia), jak również docenienia roli organizacji regionalnych w utrzymaniu pokoju i bezpieczeństwa (à propos Ligi Państw Arabskich – S/PRST/2022/1 z 23 marca oraz Unii Afrykańskiej – S/PRST/2022/6 z 31 sierpnia).

Operacje pokojowe

W 2022 r. nie utworzono nowej misji, a żadna z dotychczasowych nie zakończyła swej działalności (zob. tabela 1). Zauważalne jest zmniejszenie personelu takich misji jak UNISFA (Abyei), UNMISS (Sudan Południowy), MINUSMA (Mali) oraz UNIFIL (Liban). Znacząco zwiększył się natomiast personel misji MINUSCA (Republika Środkowoafrykańska) oraz MONUSCO (DRK), i to mimo faktu, że formalnie MONUSCO ma kończyć swoje działania.

Tabela 1
Misje pokojowe ONZ

Misja	Miejsce działania	Data utworzenia	Ogólna liczba personelu	Żołnierze	Oficerowie sztabowi	Obserwatorzy wojskowi	Policja	Personel cywilny międz.	Personel cywilny lokalny	Wolon-tariusze ONZ	Ogólna liczba strat (od ustanowienia misji)	Budżet (w USD)
UNTSO	Bliski Wschód	1948	389 (+1)	0 (b.z.)	0 (b.z.)	157 (+1)	0 (b.z.)	82 (b.z.)	150 (b.z.)	0 (b.z.)	52 (b.z.)	36,50 mln (finansowana bezpośrednio z budżetu ONZ)
UNMOGIP	Indie/Pakistan	1949	107 (-4)	0 (b.z.)	0 (b.z.)	39 (-4)	0 (b.z.)	21 (b.z.)	47 (b.z.)	0 (b.z.)	12 (b.z.)	10,52 mln (finansowana bezpośrednio z budżetu ONZ)
UNDOF	Syria	1974	1251 (+1)	1070 (b.z.)	56 (+1)	0 (b.z.)	0 (b.z.)	46 (b.z.)	79 (b.z.)	0 (b.z.)	57 (+1)	65,5 mln (b.z.)
UNFICYP	Cypr	1964	1003 (-3)	740 (-5)	52 (b.z.)	0 (b.z.)	59 (+2)	36 (b.z.)	115 (b.z.)	0 (b.z.)	183 (b.z.)	57,56 mln (b.z.)
UNIFIL	Liban	1978	10502 (-136)	9490 (-132)	203 (-4)	0 (b.z.)	0 (b.z.)	244 (b.z.)	565 (b.z.)	0 (b.z.)	325 (+1)	510,25 mln (b.z.)
MINURSO	Sahara Zachodnia	1991	462 (-26)	20 (b.z.)	7 (-7)	195 (-13)	1 (-1)	72 (b.z.)	158 (b.z.)	9 (-5)	20 (+2)	60,9 mln (b.z.)
UNMIK	Kosowo	1999	349 (-6)	0 (b.z.)	0 (b.z.)	8 (-1)	8 (-2)	97 (b.z.)	215 (b.z.)	21 (-3)	56 (+1)	44,19 mln (b.z.)
MONUSCO	DRK	2010	17918 (+135)	12526 (+142)	330 (+2)	166 (-4)	1619 (-7)	769 (b.z.)	2201 (b.z.)	307 (+2)	255 (+25)	1,12 mld (b.z.)
UNISFA	Abeyei (Sudan)	2011	2871 (-930)	2354 (-880)	108 (-12)	116 (-31)	43 (-6)	141	76	33 (-1)	50 (+3)	280,58 mln (b.z.)
UNMISS	Sudan Południowy	2011	17869 (-113)	13108 (-146)	401 (-24)	202 (-20)	1481 (+70)	854 (b.z.)	1414 (b.z.)	409 (+7)	116 (+13)	1,2 mld mld (b.z.)
MINUSMA	Mali	2013	17613 (-495)	11827 (-459)	489 (-11)	0 (b.z.)	1731 (-14)	805 (b.z.)	2579 (b.z.)	182 (-11)	292 (+32)	1,26 mld (b.z.)
MINUSCA	Republika Środkowo-afrykańska	2014	16884 (+1221)	12175 (+901)	415 (+43)	148 (+2)	2630 (+264)	653 (b.z.)	577 (b.z.)	286 (+11)	171 (+11)	1,11 mld (b.z.)
W sumie			87217 (-355)	63310 (-579)	2061 (-12)	1031 (-70)	7572 (+306)	3820 (b.z.)	8176 (b.z.)	1247 (b.z.)	1589 (+89)	ok. 5,56 mld (b.z.)

Źródło: na podstawie *Peacekeeping Operations Fact Sheet* – stan na 31.10.2022, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/default/files/peacekeeping_missions_fact_sheet_october_2022_english.pdf.

Tabela 2

Liczba i przyczyna zgonów członków misji pokojowych i politycznych w 2022 r.

Misja	Wypadek	Choroba	Celowy atak	Inne	Ogólna liczba zmarłych
BINUH	0	1	0	0	1
MINURSO	1	1	0	0	2
MINUSCA	5	3	3	1	12
MINUSMA	2	7	13	3	25
MONUSCO	3	6	13	2	24
UNAMA	0	1	0	0	1
UNAMI	0	3	0	2	5
UNDOF	0	1	0	0	1
UNIFIL	0	1	0	0	1
UNISFA	0	3	0	0	3
UNITAMS	2	0	0	0	2
UNMIK	0	1	0	0	1
UNMISS	2	8	0	3	13
UNSMIL	0	1	0	0	1
UNVMC	1	0	0	0	1
W sumie	16	37	29	11	83

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Fatalities by Year, Mission and Incident Type up to 11/30/2022* 11:59:59, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/stats_by_year_mission_incident_type_5a_81_november_2022.pdf (dostęp: 31.01.2022).

Można dostrzec niepokojącą tendencję przedłużania kompetencji typu *peace enforcement* poszczególnych misji, jak w przypadku MONUSCO (Force Intervention Brigade – rezolucja 2666) czy wyraźnego wskazania, aby używać siły w celu ochrony cywilów, jak w przypadku UNMISS w Sudanie Południowym – rezolucja 2625. W odniesieniu do UNIFIL RB zdecydowała, że misja ta ma udzielać również wsparcia dla sił zbrojnych przez dostawy materiałów, które nie mogą być wykorzystane do zabijania (*non-lethal*) – rezolucja 2650. Tak wyraźne upoważnienie do użycia siły i idące za nim wojskowe zaangażowanie musi wpłynąć na liczbę ataków przeciwko danej misji, i rzeczywiście w 2022 r. można było zauważyć duży przyrost celowych ataków na członków MONUSCO (ogólnie też zwiększyła się liczba tego typu ataków, bo z 25 w 2021 r. do 29 w 2022 r.), natomiast znacząco zmniejszyła się liczba zgonów z powodu chorób, na co miała wpływ lepsza skuteczność zapobiegania i leczenia COVID-19.

Tabela 3

Lista największych (powyżej 2000 osób) dostawców personelu wojskowego lub policyjnego na misje pokojowe ONZ, stan na 30.10.2022 r. W każdym przypadku zaznaczono spadek lub awans w rankingu w porównaniu z rokiem 2021 ze wskazaniem miejsca w rankingu z grudnia 2021 r. Tabela jest uzupełniona danymi dotyczącymi stałych członków RB oraz Polski. Spośród stałych członków nadal największe siły mają Chiny.

Pozycja na liście	Państwo	Liczba
1. (b.z.)	Bangladesz	7017
2. (b.z.)	Indie	5887
3. ↑ (z)	Rwanda	5752
4. ↓ (z)	Nepal	5692
5. ↑ (z)	Pakistan	4327
6. ↑ (z)	Egipt	2798
7. ↑ (z)	Ghana	2762
8. ↓ (z)	Indonezja	2581
9. ↑ (z)	Senegal	2441
10. ↓ (z)	Chiny	2216
26. (↑ z 34)	Francja	864
39. (b.z.)	Wielka Brytania	522
54. (↑ z 55)	Polska	206
66. (↓ z 63)	Rosja	65
79. (↑ z 81)	USA	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Uniformed Personnel Contributing Countries by Ranking, October 2022, <https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors> (dostęp: 31.01.2022).

Jeśli chodzi o głównych dostarczycieli sił mundurowych do misji pokojowych, to nadal na pierwszym miejscu jest Bangladesz, który w dalszym stopniu rozszerza swoje siły pokojowe, podobnie jak Indie. Z pierwszej dziesiątki wypadła natomiast Etiopia, która zredukowała o ponad połowę swoje siły w misjach pokojowych w związku z konfliktem na własnym terytorium. Zaangażowanie Polski utrzymuje się na stabilnym poziomie.

RB w rezolucji nr 2668 z 21 grudnia oprócz potępienia wszelkich zabójstw oraz innych aktów przemocy wskazała na negatywne skutki dezinformacji (*disinformation*) i błędnych informacji (*misinterpretation*). Już wcześniej w oświadczeniu prezydialnym S/PRST/2022/5 z 12 lipca RB podkreśliła, jak duże znaczenie ma strategiczna komunikacja, która powinna odbywać

się w wielu językach oraz z wykorzystaniem nowych technologii. We wspomnianej wyżej rezolucji po raz pierwszy Rada zwróciła uwagę na problem zdrowia psychicznego peacekeepersów i konieczność zapewnienia wsparcia psychologicznego zarówno przed rozmieszczeniem misji, jak i po jej zakończeniu.

*

W przyjętych w 2022 r. rezolucjach oraz oświadczeniach prezydialnych Rady nierzadko pojawiały się odniesienia do negatywnych konsekwencji COVID-19¹⁶, podobnie jak to było w 2021 r. Mimo oporu (niekonsekwentnego) niektórych stałych członków problematyka zmian klimatu i ich wpływu na poszczególne kryzysy także była systematycznie odnotowywana przez Radę¹⁷, tak jak w przypadku działalności misji pokojowych¹⁸. Zauważano, że choć państwa afrykańskie w najmniejszym stopniu przyczyniły się do zmian klimatu, to jednak one odczuwają w większym stopniu ich skutki¹⁹.

Rok 2022 pokazał, że Rada ma ewidentne problemy z jednomyślnym wypracowaniem rozwiązań w odniesieniu do konkretnych kryzysów i nawet sytuacje/reżimy, które są przedmiotem jej badań od lat, obecnie prowokują gorące dyskusje i brak konsensusu czy nawet zablokowanie działań RB. Tym samym trzeba szukać innych rozwiązań, narzędzi i jak udowodnia dyplomacja ukraińska, być może rozwiązaniem jest sięganie do szerszych forów (jak ZO) czy bardziej wyspecjalizowanych (jak MTS). Mimo bowiem braku skuteczności w zapobieganiu konfliktom ONZ nadal jest marką, której decyzje mogą być pomocne w wypracowywaniu rozwiązań na szczeblu regionalnym lub krajowym.

Wspomniana renoma ONZ może być jednak zaprzepaszczone, jeśli na plan pierwszy wybijają się kwestie tuszowania skandali seksualnych w organizacji²⁰ czy zwalniania osób, które ujawniały nadużycia²¹, albo oszustw i malwersacji środków²². Organizacja jest bowiem tak silna, jak silną uczynią

¹⁶ Rez. nr 2624, 2642, 2654 czy oświadczenie prezydialne nr 6 z 31.08.2022.

¹⁷ Rez. nr 2625; 2631; 2657; 2659.

¹⁸ Zob. rez. 2659 (MINUSCA) i 2640 (MINUSMA).

¹⁹ S/PRST/2022/6.

²⁰ S. Mednick, J. Craze, „Sex abuse allegations against aid workers in South Sudan UN camp”, 22 września 2022 r., <https://www.aljazeera.com/features/longform/2022/9/22/sex-abuse-allegations-against-aid-workers-in-south-sudan-un-camp> (dostęp: 31.01.2023).

²¹ Zob. BBC, „UN sexual abuse claims ‘must be investigated’”, 21 czerwca 2022 r., <https://www.bbc.com/news/world-61826551> (dostęp: 31.01.2023); zob. również dokument BBC, *The Whistleblowers: Inside the UN*.

²² Sprawa dotyczy przede wszystkim Biura NZ ds. projektów (UNOPS), zob. szerzej C. Lynch, „Donors demand accountability in UNOPS scandal”, 1 grudnia 2022 r., <https://www.devex.com/news/donors-demand-accountability-in-unops-scandal-104563>; F. Fassihi, D.A. Farenthold, „Reforms are imposed on U.N. agency that made questionable investments”, 10 czerwca

ją państwa, na których ciąży obowiązek domagania się podwyższania standardów i rozliczania winnych nadużyć²³.

The Council fails but the Assembly goes strong: The activities of the UN Security Council and the General Assembly in the area of security in 2022

The article presents the results of the works of the United Nations Security Council in 2022 and shows that the Council's problems with achieving consensus have increased, not only due to new crises but also in regard to old regimes which have been on the SC's agenda for years. As a consequence, new solutions are tested, e.g. calling emergency sessions of the UN General Assembly or instituting proceedings in the International Court of Justice. In addition, the article analyzes statistical data concerning UN peacekeeping operations.

Keywords: Security Council, General Assembly, International Court of Justice, Ukraine, peacekeeping, veto, Uniting for Peace, sanctions

Słowa kluczowe: Rada Bezpieczeństwa, Zgromadzenie Ogólne, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, Ukraina, operacje pokojowe, veto, Zjednoczeni dla Pokoju, sankcje

2022 r., <https://www.nytimes.com/2022/06/10/world/americas/un-investment-scandal.html> (dostęp: 31.01.2023).

²³ Na przykład Finlandia jako pierwsze państwo zdecydowała się zamrozić fundusze dla ONZ do czasu wyjaśnienia zasad ochrony *whistleblowers*, <https://whistleblowingnetwork.org/News-Events/News/News-Archive/UN-whistleblowing-scandal-Finland-first-country-t> (dostęp: 31.01.2023).